

Etusivu>Sinun oikeutesi>Perusoikeudet>Perusoikeuskirjan tuntemuksen ja käytön edistäminen jäsenvaltioissa Perusoikeuskirjan tuntemuksen ja käytön edistäminen jäsenvaltioissa

Suomi

Perusoikeuskirjan käyttö ja tunnettuus maassasi

Julkinen politiikka, jolla edistetään perusoikeuskirjan käyttöä ja tunnettuutta lainsäätäjän, hallinnon, lainvalvontaelinten ja oikeuslaitoksen keskuudessa

Keskeisin voimassa oleva poliittinen linjaus on vuoden 2014 valtioneuvoston ihmisoikeusselonteko (VNS 6/2014 vp), jossa tarkastellaan keinoja vahvistaa EU:n perusoikeuslottuvuutta mm. parantamalla perusoikeuskirjan tunnettuutta. Tässä yhteydessä mainitaan komission perusoikeuskirjaraportti ja EU:n perusoikeusviraston vuosiraportti sekä niistä käytävä keskustelu neuvostotasolla. Lisäksi todetaan, että perusoikeuskirjan tunnetuksi tekeminen on tärkeää myös kansalaisten keskuudessa. Selonteossa linjataan, että perusoikeuskirjan tunnettuuden parantamiseksi on tärkeää kehittää ja hyödyntää olemassa olevia käytännön työvälineitä valmistelijoille kuten ohjeita ja erilaisia tarkistuslistoja. Huomioon ottamista pitäisi tukea esimerkiksi EU-valmistelijoille suunnatulla koulutuksella (s. 38). Ihmisoikeusselonteosta antamassaan lausunnossa eduskunnan suuri valiokunta tähdensi erityisesti tarvetta lisätä tietämystä EU:n perusoikeuskirjasta (SuVL 6/2014 vp).

Valtioneuvoston ihmisoikeusselonteko 2014

Suomen toinen kansallinen perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelma (2017-19) viittaa nimenomaisesti EU:n perusoikeuskirjaan koko toimintaohjelman oikeusperusteena (s. 17) muiden soveltuvien perus- ja ihmisoikeuslähteiden ohella. Perusoikeuskirja on oikeusperusteena myös osassa yksittäisistä toimintaohjelmahankkeista, kuten toimintaohjelman toimenpide 1.1 Valtioneuvoston kapasiteetin kasvattaminen perus- ja ihmisoikeusasioissa, 1.1.1 Valtioneuvoston virkamiesten perus- ja ihmisoikeusosaamisen vahvistaminen.

Kansallinen perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelma 2017–2019

Perusoikeuskirjan soveltamista koskeva koulutus

Valtioneuvoston virkamiehille suunnattu koulutuskokonaisuus ”Perus- ja ihmisoikeudet valtioneuvostossa” keväällä 2017, jossa käsiteltiin myös perusoikeuksia EU:ssa ja johon sisältyi mm. jakso ”Perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arviointi”.

Virkamiehille suunnattu koulutusjakso ”Perus- ja ihmisoikeudet Euroopan unionissa”, johon kuuluu erillinen osa EU:n perusoikeuskirjasta (joka vuosi, viimeisin 30.3.2020)

Virkamiehille suunnattu koulutusjakso ”EU-oikeus pähkinänkuoressa”, jossa käsitellään seikkaperäisesti myös EU:n perusoikeuskirjaa (joka vuosi, viimeisin 10.5.2019)

Tietosuoja ja EU:n perusoikeuskirjaa koskeva koulutus, joka järjestettiin yhteistyössä EU:n perusoikeusviraston, kansallisen ihmisoikeuskeskuksen ja oikeusministeriön kanssa (16.1.2019)

Virkamiehille suunnattu lainvalmistelun perusteita käsittelevä koulutusjakso, johon sisältyy myös perusoikeuksia ja perusoikeuskirjaa koskeva osio (joka vuosi)

Suomen pysyvän EU-edustuston (Bryssel) virkamiehille suunnattu koulutustilaisuus perusoikeuskirjan huomioon ottamisesta neuvoston työryhmätyöskentelyssä (keväällä 2019, osana Suomen EU-Pj-kauteen valmistautumista), yhteistyössä EU:n perusoikeusviraston ja neuvoston pääsihteeristön kanssa.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian henkilöstön perehtymismatka EU:n perusoikeusvirastoon Wieniin toteutettiin lokakuussa 2019 perusoikeusviraston yhteistyön tiivistämistä koskeneen aloitteen johdosta. Vierailulla perehdyttiin viraston toimintaan erityisesti perusoikeuskirjan soveltamisen seurannassa ja sen työssä erityisesti lasten ja vammaisten henkilöiden oikeuksien seurannassa ja arvioinnissa. Tilaisuudessa sovittiin virastojen yhteistyön jatkokehittelystä. Kansliassa on järjestetty myös muuta koulutusta perusoikeuskirjan sisällöstä ja soveltamisesta.

Perusoikeuskirjan ja sen soveltamistarkoitusten ymmärtämistä helpottavat välineet

Oikeusministeriössä on laadittu EU:n perusoikeuskirjan tulkintaa ja soveltamista käsittelevä muistio. Muistio laadittiin ensimmäisen kerran vuonna 2016 ja päivitettiin alkuvuodesta 2020. Muistion tarkoituksena on toimia kansallisen lainvalmistelun ja Suomen EU-valmistelun apuvälineenä erityisesti silloin, kun arvioidaan perus- ja ihmisoikeuksia EU-oikeuden soveltamisalaaan kuuluvissa asioissa. Suuri osa EU-oikeudesta pannaan täytäntöön nimenomaan kansallisella tasolla, minkä vuoksi EU:n perusoikeuksilla on olennainen merkitys myös kansallisessa lainvalmistelussa. EU:n lainsäädännössä jätetään lisäksi usein kansallista harkintavaltaa täytäntöönpanon käytännön toteuttamisessa ja keinojen valinnassa, jota tulee vuorostaan käyttää EU:n perusoikeuksien mukaisesti.

Muistiossa käsitellään EU:n perusoikeuskirjan soveltamisalaa, tulkintaa, oikeusvaikutuksiin ja suojan tasoon liittyviä kysymyksiä. Päivityksen yhteydessä huomioitiin uusin oikeuskäytäntö ja pyrittiin käsittelemään yksityiskohtaisemmin erityisesti lainvalmistelijan käytännön työlle tärkeimpiä kysymyksiä. Näitä ovat esimerkiksi EU:n perusoikeuksien rajoittamisedellytykset ja perusoikeuskirjan suhde muihin perus- ja ihmisoikeuksiin, joita sisältyy mm. Euroopan ihmisoikeussopimukseen ja kansalliseen perustuslakiin.

[Muistio EU:n perusoikeuskirjan soveltamisesta ja tulkinnasta](#) (978 Kb)

Muiden EU-maiden tai muiden EU:ssa toimivien sidosryhmien kehittämien välineiden käyttö ja edistäminen

EU:n perusoikeusviraston (FRA) raporteista ja työvälineistä tiedotetaan valtioneuvoston perus- ja ihmisoikeusverkoston kautta. Lisäksi vuosittaisesta perusoikeusraportista laaditaan ministeriön tiedote kansalaisviestintää tukemaan.

Yhteistyö sidosryhmien kanssa EU:n perusoikeuskirjan käytön ja tunnettuuden lisäämiseksi

Esimerkkejä kansallisten viranomaisten ja tiedemaailman edustajien yhteistyöstä, jolla edistetään perusoikeuskirjan tunnettuutta ja käyttöä

Tampereen yliopiston järjestämä lainvalmistelua käsittelevä kurssi, johon on sisällynyt myös perus- ja ihmisoikeuksien vaikutusarvioiteja koskeva jakso, jossa on käsitelty erityisesti EU:n perusoikeuskirjaa (toteutettu 8.11.2018 ja 26.11.2019, ja toteutetaan edelleen syksyllä 2020).

Esimerkkejä valtiosta riippumattomista aloitteista, joilla edistetään perusoikeuskirjan käyttöä ja tunnettuutta maassasi

Perusoikeuskirjan merkityksen korostamista sen 10-vuotisjuhlavuoden yhteydessä [Turun Sanomissa 11.12.2019 julkaistu kirjoitus](#)

Päivitetty viimeksi: 16/09/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.